

Skatteutskottets betänkande

1981/82:65

om vissa frågor rörande företagsbeskattning (prop.1981/82:191)

Propositionen

Regeringen (budgetdepartementet) föreslår i proposition 1981/82:191 att riksdagen antar vid propositionen följande förslag till

1. lag om avdrag för utdelning på icke börsnoterade aktier,
2. lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt.

I propositionen läggs fram förslag som syftar till att underlätta de mindre och medelstora företagens försörjning med riskkapital.

Först och främst föreslås att dubbelbeskattningen av utdelad vinst i icke börsnoterade aktiebolag lindras. Lindringen åstadkoms genom att avdrag medges med 70 % av utdelat belopp. Avdragsrätten tillkommer aktiebolag som driver rörelse, jordbruk eller skogsbruk.

Vissa begränsningar föreslås för avdraget. Avdrag medges således i princip inte för utdelning som tillfaller företag som är frikallade från skattskyldighet för denna. Det årliga avdragsbeloppet får vidare inte överstiga 15 % av aktiekapitalet och får dessutom inte överstiga 700 000 kr. Genom det föreslagna avdraget kommer skatten på den vinst som ligger till grund för avdraget att ungefär halveras. Utdelning av vinst och vinstuttag i form av lön medför då i stort sett samma skatte- och avgiftsbelastning.

I propositionen föreslås vidare en ändring i förmögenhetsskattebestämmelserna som innebär att aktierna i alla rörelsedrivande aktiebolag som inte är börsnoterade får värderas enligt de i allmänhet förmånligare regler som gäller för familjeföretag. F. n. kan lättnaderna vid förmögenhetsbeskattningen gå förlorade om aktierna i ett familjeföretag blir föremål för omsättning på kapitalmarknaden även om aktierna inte blir noterade på börsen. Genom den föreslagna ändringen slås det fast att aktierna i ett familjeföretag kan bli föremål för handel utanför börsen utan att det skattemässiga förmögenhetsvärdet ändras. Genom ändringen klarläggs även att de lättnader i förmögenhetsbeskattningen som medges vid direkt ägande av aktier i rörelsedrivande företag också skall omfatta indirekt ägande av aktier i sådana företag genom ett förvaltningsföretag.

De nya reglerna om avdrag för utdelning föreslås bli tillämpliga fr. o. m. 1984 års taxering och de nya förmögenhetsskattebestämmelserna fr. o. m. 1983 års taxering.

Lagförslagen har följande lydelse.

1 Förslag till

Lag om avdrag för utdelning på icke börsnoterade aktier

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Vid beräkning av nettointäkt av jordbruksfastighet eller av rörelse enligt kommunalskattelagen (1928:370) och lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt har svenska aktiebolag rätt till avdrag för utdelning på aktier i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Avdrag för ett och samma beskattningsår får göras i endast en förvärvskälla.

Som förutsättning för avdragsrätten gäller

1. att aktiebolagets huvudsakliga verksamhet avser jordbruk, skogsbruk eller rörelse samt

2. att aktierna inte är inregistrerade vid Stockholms fondbörs då utdelningen förfaller till betalning.

Ett förvaltningsföretag, som fått dispens enligt punkt 1 sjunde stycket av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen, skall anses uppfylla villkoret i tredje stycket 1 ovan. Har ett företag, som inte är förvaltningsföretag, fått dispens enligt samma lagrum skall företaget inte anses uppfylla nämnda villkor.

2 § Avdrag medges med 70 procent av den utdelning i pengar som har förfallit till betalning under beskattningsåret.

Vid beräkning av avdraget får hänsyn inte tas till utdelning på aktier som vid utdelningstillfället ägs av

1. svenskt företag som är frikallat från skattskyldighet för utdelningen enligt bestämmelserna i punkt 1 tredje–femte styckena av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen (1928:370),

2. svenskt förvaltningsföretag

a) vars aktier är inregistrerade vid Stockholms fondbörs eller

b) vars aktier eller andelar till minst tio procent ägs – direkt eller indirekt – av ett svenskt förvaltningsföretag, vars aktier är inregistrerade vid Stockholms fondbörs, eller av ett företag som enligt punkt 1 tredje–femte styckena av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen är frikallat från skattskyldighet för utdelning från förvaltningsföretaget eller

3. utländskt företag såvida företaget – om det hade haft hemvist i Sverige – skulle ha varit sådant företag som anges i detta stycke 1.

Med förvaltningsföretag förstås sådant företag som vid tillämpning av punkt 1 av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen skall i beskattningshänseende behandlas som förvaltningsföretag.

Har bolaget för beskattningsåret yrkat avdrag enligt lagen (1967:94) om avdrag vid inkomsttaxeringen för viss aktieutdelning skall utdelningsbeloppet enligt första stycket – i förekommande fall minskat med utdelning som

avses i andra stycket – minskas med det utdelningsbelopp som legat till grund för nyssnämnda avdragsyrkande.

3 § Avdraget får inte överstiga 700 000 kronor. Avdraget får inte heller överstiga 15 procent av aktiekapitalet vid utgången av det beskattningsår till vilket utdelningen hänför sig. Vid tillämpning av sistnämnda begränsningsregel gäller

1. att aktier som avses i 2 § andra stycket och aktier som hänför sig till avdragsyrkande enligt 2 § fjärde stycket inte skall beaktas samt

2. att – om bolaget har aktier som medför olika rätt till utdelning – varje aktieslag skall behandlas för sig.

Omfattar det beskattningsår till vilket utdelningen hänför sig kortare eller längre tid än tolv månader skall det högsta tillåtna avdraget i första stycket jämkas i motsvarande mån.

4 § Bolag som yrkar avdrag skall lämna de upplysningar angående aktieägarna i bolaget och den utredning i övrigt som påkallas av bestämmelserna i denna lag. Avdragsyrkandet skall göras på särskild blankett enligt formulär som riksskatteverket fastställer.

Denna lag träder i kraft tre veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling, och tillämpas första gången vid 1984 års taxering.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §²

Fastighet tas upp till taxeringsvärdet vid beskattningsårets utgång. Var sådant värde inte åsatt då eller har det under beskattningsåret inträffat omständighet, som kan föranleda ändrad värdering under taxeringsperioden, tas fastigheten upp till det taxeringsvärde, som åsatts för taxeringsåret. Finns det sådana tillbehör till fastigheten, som avses i 2 kap. 3 § jordabalken, skall dessa tas upp särskilt. Bestämmelserna i tredje stycket om värdesättning av lös egendom tillämpas vid värderingen.

Tomträtt eller vattenfallsrätt skall tas upp till det värde, som rättigheten med hänsyn till villkor och återstående tid för upplåtelsen kan anses ha betingat vid en försäljning under normala förhållanden.

Lös egendom, som är avsedd för stadigvarande bruk i jordbruk med binärningar, i skogsbruk eller i rörelse, skall värdesättas i enlighet med vedertaget affärsbruk inom det slag av verksamhet, som egendomen är nedlagd i.

Fordran, som löper med ränta, skall om den inte är tillgång i rörelse, tas upp till sitt kapitalbelopp med tillägg för förfallen ränta.

Fordran, som inte är förfallen och på vilken ränta inte skall beräknas för tiden före förfalldagen, uppskattas till belopp som utgör dess värde enligt vid denna lag fogad tabell I. Osäker fordran tas upp till det belopp, varmed den kan beräknas inflyta. Värdelös fordran tas inte upp.

Värdepapper, som noteras på inländsk eller utländsk börs *eller är föremål för liknande notering*, uppskattas till det noterade värdet, eller, om detta inte motsvarar vad som skulle kunna påräknas vid försäljning under normala förhållanden, till det pris som skulle ha kunnat påräknas vid en sådan försäljning. *Sådana värdepapper, som i övrigt omsätts på kapitalmarknaden eller vars värde inte skall beräknas med ledning av bestämmelserna i punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§, uppskattas enligt den nyss angivna grunden.*

Värdepapper, som noteras på inländsk eller utländsk börs, uppskattas till det noterade värdet, eller, om detta inte motsvarar vad som skulle kunna påräknas vid försäljning under normala förhållanden, till det pris som skulle ha kunnat påräknas vid en sådan försäljning. *Även värdepapper i övrigt uppskattas enligt den nyss angivna grunden, varvid dock följande skall iakttas. I den mån uppskattningen grundas på värdet av tillgångar, som ingår i förvärvskälla inom inkomstslagen jordbruksfastighet och rörelse, beräknas tillgångarnas värde med tillämpning av reglerna i punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§.*

Annan ränta, avkomst eller förmån, som utgår för obegränsad tid och inte

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:859.

² Senaste lydelse av 1980:1055.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

utgör frälseränta, uppskattas till tjugo gånger det belopp som den har uppgått till under beskattningsåret.

Kapitalvärdet av ränta, avkomst, eller förmån, som utgår på livstid eller viss tid, uppskattas efter det belopp som rättigheten har motsvarat under beskattningsåret och enligt de vid denna lag fogade tabellerna II och III.

Rättighet, som inte är bestämd att utgå under någons livstid men ändå är av obestämd varaktighet, uppskattas med ledning av tabell III, som om den skulle ha utgått för den berättigades livstid, dock högst till tio gånger det värde, som rättigheten senast har motsvarat för helt år.

Är rättighet beroende av längden av flera personers liv på så sätt, att rättigheten upphör vid den först avlidnes död, bestäms rättighetens kapitalvärde efter den äldstes levnadsålder. Är rättigheten däremot oförändrad till den sist avlidnes död, beräknas värdet efter den yngstes ålder.

Andel i ekonomisk förening, vars behållna tillgångar vid likvidation endast delvis skall skiftas mellan medlemmarna, skall tas upp till ett värde motsvarande den del av föreningens förmögenhet som skulle ha fallit på andelen hade föreningen hade trätt i likvidation.

Andel i bostadsförening eller bostadsaktiebolag tas upp till ett värde som motsvarar medlemmens eller delägarens andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet beräknad med utgångspunkt i det taxeringsvärde som gäller för föreningens eller bolagets fastighet vid beskattningsårets utgång och med hänsyn till föreningens eller bolagets övriga tillgångar och skulder enligt bokslutet för det senaste räkenskapsår som avslutats före den 1 juli under beskattningsåret.

Övrig lös egendom tas upp till det värde, som den kan anses ha betingat vid försäljning under normala förhållanden.

Beträffande tillgångar i jordbruk med binäringar, skogsbruk och rörelse gäller vidare särskilda bestämmelser i punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§.

(Se vidare anvisningarna)

Denna lag träder i kraft tre veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling, och tillämpas första gången vid 1983 års taxering.

Motioner

Motioner väckta med anledning av propositionen

1981/82:2515 av Erik Hovhammar m. fl. (m, c, fp)

I motionen hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag i enlighet med vad som i motionen anförts angående avsevärt reducerad, alternativt ett slopande av förmögenhetsskatt på kapital som arbetar i familjeföretag.

1981/82:2521 av Johan Olsson (c) och Esse Petersson (fp)

I motionen hemställs att riksdagen ger regeringen till känna vad som anförts i motionen angående lättnader i förmögenhetsbeskattningen av kapital som arbetar i mindre och medelstora företag.

1981/82:2522 av Knut Wachtmeister m. fl. (m)

I motionen hemställs

1. att riksdagen av regeringen begär förslag om slopande av kapitalbeskattningen av arbetande kapital i små och medelstora företag,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om dubbelbeskattning av aktier i såväl börsnoterade som icke börsnoterade företag.

1981/82:2523 av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen hemställs

1. att riksdagen beslutar att avslå förslaget till lag om avdrag för utdelning på icke börsnoterade aktier,
2. att riksdagen beslutar att avslå förslaget till lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt,
3. att riksdagen beslutar att av regeringen begära att till riksdagen återkomma med förslag om upphävande av Annell-lagen (1967:94) med därefter vidtagna förändringar,
4. att riksdagen beslutar att av regeringen begära att till riksdagen återkomma med förslag om upphävande av bestämmelserna om skattereduktion för aktieutdelning (1980:1047).

Motioner väckta med anledning av proposition 1981/82:118

1981/82:2300 av Gösta Bohman m. fl. (m)

såvitt avser yrkandena

1. att riksdagen av regeringen skall begära förslag om förändrad kapitalbeskattning av arbetande kapital i fåmansbolag i enlighet med vad som anförts i motionen,
2. att riksdagen av regeringen skall begära förslag om avskaffande av dubbelbeskattningen av aktieutdelningar i enlighet med vad som anförts i motionen.

1981/82:2304 av Göte Jonsson (m)

I motionen hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring i kapitalbeskattningen innebärande att skatten på det i företaget arbetande kapitalet slopas,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om att kapitalbeskattningen skall baseras på de gamla taxeringsvärdena intill dess att förslaget ovan genomförts.

1981/82:2305 av Gullan Lindblad m. fl. (m)

I motionen hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till förändringar av reglerna – framför allt skattereglerna – för fåmansföretag i syfte att skapa rättvisa villkor i förhållande till anställda.

Motioner väckta under allmänna motionstiden

1981/82:165 av Rune Torwald (c) och Kerstin Andersson i Hjärtum (c)

I motionen hemställs att riksdagen beslutar att investeringsfonderna får ianspråktagas för marknadsföring.

1981/82:499 av Stig Josefson m. fl. (c)

I motionen hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om införande av en enhetlig skattesats för aktiebolag.

1981/82:703 av Kerstin Ekman m. fl. (fp)

I motionen hemställs att riksdagen antar följande förslag till lag om ändring i lagen om särskilt investeringsavdrag vid redovisning av mervärdeskatt:

Nuvarande lydelse

Motionärernas förslag

Avdrag medges ----- minst 2 000 kronor.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte släpvagn som dras av traktor eller motorredskap och som används endast på sätt som anges i vägtrafikskattelagen (1973:601) i fråga om traktor klass II.

Bestämmelserna i första stycket 3 gäller inte släpvagn som dras av traktor eller motorredskap och som används endast på sätt som anges i vägtrafikskattelagen (1973:601) i fråga om traktor klass II. *Bestämmelserna i första stycket 3 gäller ej heller för husvagn som används i uthyrningsverksamhet.*

Omfattar en ----- motsvarande månad.

1981/82:902 av Olle Grahn (fp)

I motionen hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskilt investeringsavdrag vid redovisning av mervärdeskatt.

1981/82:907 av Egon Jacobsson (s) och Bengt Silfverstrand (s)

I motionen hemställs att riksdagen hos regeringen begär att frågan om förändrade avskrivningsregler för kommunala bolag som drivs utan enskilt vinstintresse blir föremål för utredning.

1981/82:912 av Göthe Knutson m. fl. (m)

I motionen hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag att ägare till icke börsnoterade aktier medges ett schablonavdrag från utdelningsintäkter av samma storlek som gäller för aktier i börsnoterade företag.

1981/82:1179 av Rolf Clarkson m. fl. (m)

I motionen hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till

sådana förändringar i kommunalskattelagen att avdrag till egen frivillig pensionsförsäkring betraktas som avdragsgill kostnad i rörelsen och inte som eget uttag.

1981/82:1196 av Eric Rejdnell m. fl. (fp, m, c)

I motionen hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om en översyn av kommunalskattelagen så att aktier som gåva från arbetsgivaren jämställs med övriga minnesgåvor vid beskattningen.

1981/82:1205 av förste vice talmannen Ingegerd Troedsson m. fl. (m)

I motionen hemställs att riksdagen hos regeringen begär skyndsamt förslag om likabehandling mellan arbetsgivares och egenföretagares avdragsrätt för pensioneringskostnad.

1981/82:1206 av Knut Wachtmeister (m)

I motionen hemställs att riksdagen beslutar att åldersgränsen då barns arbetsinkomst i föräldrars företag blir avdragsgill för fadern (modern) sänks från 16 till 15 år.

1981/82:1574 av Håkan Winberg m. fl. (m)

I motionen hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att avskrivningsreglerna vid beskattning av fastigheter i Norrlandslä-
nen bör överses.

1981/82:1624 (jfr 1623) av Olof Palme m. fl. (s)

I motionen hemställs att riksdagen antar följande förslag till ändrad lydelse av kommunalskattelagen:

20 §

Vid beräkningen --- 43 § 3 mom. Avdrag må --- ransoneringslagen (1978:268).

förlust, som är att hänföra till kapitalförlust m. m. i vidare mån än som får ske enligt 36 §.

allmänna skadestånd enligt lagen (1939:727) om förbud mot uppsägning eller avskedande av arbetstagare med anledning av värnpliktstjänstgöring m. m., lagen (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt, lagen (1970:943) om arbetstid m. m. i husligt arbete, lagen (1972:650) om rätt till ledighet för utbildning, lagen (1976:981) om arbetstagarens rätt till ledighet för utbildning, lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet, semesterlagen (1977:480) arbetsmiljölagen (1977:1160), lagen (1978:410) om rätt till ledighet för vård av barn m. m., lagen (1979:1118) om jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet och lagen (1979:1184) om rätt till ledighet för vissa föreningsuppdrag inom skolan m. m.

1981/82:1674 av Jan Bergqvist (s) och Lennart Pettersson (s)

såvitt avser yrkandet

2. att riksdagen skall besluta att tillåtna avdragsbelopp för måltider i samband med representation t. v. inte får höjas utöver nuvarande nivå.

1981/82:1680 av Göte Jonsson (m) och Sten Svensson (m)

I motionen hemställs att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till komplettering av 1 § lagen om särskilt investeringsavdrag vid redovisningen av mervärdeskatt så att även icke mervärdeskatteskyldiga och endast delvis mervärdeskatteskyldiga fullt ut kommer att omfattas av lagstiftningen.

1981/82:1687 (jfr 506) av Sven Munke (m) och Ingvar Eriksson (m)

I motionen hemställs att riksdagen beslutar att på nytt anhålla hos regeringen att frågan om särskilt odlingskonto för grönsaksodlare med det snaraste utreds.

1981/82:1688 av Johan Olsson (c)

I motionen hemställs att riksdagen beslutar ersätta orden "byggnads- eller anläggningsrörelse" i anvisningarna till 41 § KL med orden "byggnads-, anläggnings- eller bygghantverksrörelse".

1981/82:1689 av Johan Olsson m. fl. (c, m, fp)

I motionen hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att frisläppande av de allmänna investeringsreserverna bör ske samtidigt och på samma villkor som frisläppande sker av de allmänna investeringsfonderna.

1981/82:1693 av Rune Rydén (m)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att grupperna byggnadsindustri och byggnadshantverk behandlas på samma sätt i fråga om rätten till förlustriskreservering, dvs. värdet av pågående arbete får skrivas ner till 85 % av de direkta kostnaderna på balansdagen fr. o. m. 1984 års taxering.

Skrivelser

Till utskottet har inkommit skrivelser från Sveriges industriförbund, SHIO-företagen, Målarmästarnas riksförening och Sveriges byggnadsentreprenörförening.

Utskottet

Inledning

På grundval av företagsskatteberedningens slutbetänkande (SOU 1977:86) Beskattning av företag och i huvudsaklig överensstämmelse med förslag i propositionerna 1978/79:210 och 1980/81:68 beslutade riksdagen 1979 och 1981 genomgripande ändringar av reglerna om beskattning av företag. 1979 års regler omfattade två huvudområden av företagsbeskattningen, nämligen företagens möjligheter att utjämna inkomster mellan olika beskattningsår och att bygga upp obeskattade reserver samt dubbel- och kedjebeskattningen inom bolagssektorn, medan 1981 års beslut rörde bl. a. avskrivningsreglerna för inventarier och byggnader, förlustbegreppet och den skatterättsliga behandlingen av pågående arbeten i byggnads- och anläggnings- samt hantverks- och konsultrörelse.

De mindre företagens skatteförhållanden har under senare tid tagits upp i olika sammanhang. Sålunda har utredningen angående de små och medelstora företagens finansiella situation i ett i november förra året avlämnat delbetänkande (SOU 1981:85) Tillväxtkapital lagt fram olika förslag i syfte att underlätta sådana företags försörjning med riskkapital.

I en rapport (Tillväxtinvest, ett system att förse mindre företag med eget kapital) publicerad av styrelsen för teknisk utveckling (STU) har föreslagits en ny typ av investmentföretag (s. k. Tillväxtinvest) med inriktning på förvärv av minoritetsandelar i småföretag. I rapporten föreslås ändringar i beskattningsreglerna som skall underlätta bildandet av sådana investmentföretag. I rapporten har aktualiserats också andra ändringar i skattereglerna för att öka intresset för investeringar i mindre företag. Bl. a. har föreslagits att alla aktiebolag vid beskattningen skall få göra ett avdrag för utdelad vinst med ett belopp motsvarande 10 % av aktiekapitalet, dock högst 400 000 kr.

Slutligen kan nämnas att 1980 års företagsskattekommitté (FSK) i ett delbetänkande (Ds B 1981:13) föreslagit att arbetande kapital i mindre och medelstora företag i princip undantas från förmögenhetsbeskattning.

I den nu aktuella propositionen tas några av de förslag upp som förts fram av STU och de berörda utredningarna.

Främst föreslås en lindring i dubbelbeskattningen av utdelad vinst i icke börsnoterade företag. Vidare föreslås vissa lättnader i förmögenhetsbeskattningen av aktier i sådana företag och av Tillväxtinvests innehav av icke börsnoterade minoritetspostaktier i rörelsedrivande företag.

Inom utskottet har rått principiell enighet om att småföretagens egenkapitalförsörjning bör underlättas. Meningarna har däremot varit delade när det gäller att bestämma arten och omfattningen av de åtgärder som bör vidtas för att åstadkomma sådana lättnader.

Utskottet behandlar i det följande först frågor om dubbelbeskattning av aktieutdelning, om avdrag för sådan utdelning och om förmögenhetsbeskatt-

ning av egendom i småföretag. Därefter tar utskottet upp vissa företagsskattefrågor som aktualiserats i motioner väckta under den allmänna motions tiden och i skrivelser som getts in till utskottet.

Avdrag för aktieutdelning m. m.

Lindringen i dubbelbeskattningen av utdelad vinst i icke börsnoterade aktiebolag skall enligt förslaget i propositionen ske genom att aktiebolag, vars huvudsakliga verksamhet avser rörelse, jordbruk eller skogsbruk, erhåller ett avdrag för aktieutdelning. För avdraget skall – i enlighet med förslaget i STU-rapporten – gälla såväl en absolut som en relativ beloppsspärr. Spärrarna har dock satts högre än i rapporten eller vid 700 000 kr. resp. 15 % av aktiekapitalet. För att utdelningsavdraget från skatte- och avgiftsynpunkt skall bli ungefär lika högt belastat som en löneutbetalning har avdraget vidare begränsats till 70 % av aktieutdelningen.

Departementschefen anser övervägande skäl tala mot ett genomförande av FSK:s förslag att i princip undanta arbetande kapital i småföretag från förmögenhetsbeskattning. Han föreslår emellertid vissa ändringar i förmögenhetsskattegränserna. Ändringarna innebär att aktierna i alla rörelsedrivande, icke börsnoterade aktiebolag får värderas enligt de regler som gäller för familjeföretag. Dessa regler innebär att det s. k. substansvärdet, dvs. skillnaden mellan tillgångar och skulder i förvärvskällan, får reduceras med 70 %.

I en partimotion från vpk, 2523, yrkas avslag på propositionen. Motionärerna begär också att Annelagen skall upphävas och återoppar till stöd för sina krav såväl principiella som fördelningspolitiska skäl.

Knut Wachtmeister m. fl. (m) yrkar i motion 2522 att regeringen skall lägga fram förslag om slopande av dubbelbeskattningen av aktieutdelning i såväl börsnoterade som icke börsnoterade företag. Motionärerna anser att den i propositionen föreslagna begränsningen av utdelningsavdraget till 15 % av aktiekapitalet, dock högst 700 000 kr., är omotiverad. De anser också att det arbetande kapitalet i småföretag av såväl materiella som tekniska skäl bör undantas från förmögenhetsbeskattning. Också partimotionen från (m), 2300, innehåller yrkande att dubbelbeskattningen av aktieutdelning tas bort helt. I motionen begärs också att arbetande kapital i företag befrias från förmögenhetsskatt samt arvs- och gåvoskatt så länge kapitalet stannar i företaget. Ytterligare tre motioner behandlar frågor om kapitalbeskattning av tillgångar i småföretag. Göte Jonsson (m) yrkar i motion 2304 att skatten på i företaget arbetande kapital slopas och menar att kapitalbeskattningen, i avvaktan på en sådan reform, bör baseras på 1980 års fastighetstaxeringsvärden. Erik Hovhammar m. fl. (m, c, fp) vill att förmögenhetsskatten på arbetande kapital i familjeföretag avsevärt reduceras eller helt slopas och begär i motion 2515 att förslag av den innebörden föreläggs riksdagen i höst. Johan Olsson (c) och Esse Petersson (fp), slutligen, anser också att grundprincipen bör vara att det arbetande kapitalet

i mindre och medelstora företag inte skall förmögenhetsbeskattas och begär i motion 2521 att regeringen snarast möjligt samt på grundval av företagsskattekommitténs förslag och remissyttrandena däröver företar ytterligare överväganden som grund för förslag till riksdagen.

Som framgår av den tidigare redogörelsen har frågan om småföretagens skattesituation under senare tid tagits upp i olika sammanhang och förslag i syfte att underlätta små och medelstora företags försörjning med riskkapital har lagts fram i utredningar och i propositioner till riksdagen.

Departementschefen understryker i propositionen önskvärdheten av att den verksamhet som bedrivs i småföretagen stimuleras och att småföretagen snabbt ges möjligheter att på rimliga villkor dra till sig nytt riskkapital. Som departementschefen framhåller är en av de viktigaste uppgifterna därvidlag att se till att beskattningsreglerna är utformade på ett lämpligt sätt.

Förslaget i propositionen innebär betydande lättnader i fråga om dubbelbeskattningen av utdelad vinst i icke börsnoterade aktiebolag och även en viss lindring i förmögenhetsbeskattningen av aktier i sådana bolag.

Företagsskattekommitténs förslag att från förmögenhetsbeskattning undanta det i egentlig mening arbetande kapitalet i små och medelstora företag har vid remissbehandlingen bemötts kritiskt från flera håll. Inte minst har man pekat på de svårigheter i den praktiska tillämpningen som ett genomförande av kommittéförslaget skulle komma att medföra.

Förslaget i propositionen måste enligt utskottets mening ses som ett provisorium. Dubbelbeskattningsproblematiken är föremål för fortsatta överväganden inom kapitalvinstkommittén, medan företagsskattekommittén enligt sina direktiv har att undersöka vad som kan göras för att underlätta familjeföretagens försörjning med riskkapital. Som departementschefen framhåller kan det finnas anledning att, i samband med att sistnämnda kommitté redovisar sina överväganden angående arvs- och gåvobeskattningen, åter ta upp förmögenhetsbeskattningen till behandling. Utskottet förutsätter att så kommer att ske.

Mot bakgrund av det anförda är utskottet inte berett att f. n. medverka till lättnader i dubbelbeskattningen av utdelad vinst eller av förmögenhet i småföretag som går utöver dem som föreslås i propositionen. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till de motionsyrkanden som går ut på att dubbelbeskattningen av aktievinster skall avskaffas och det arbetande kapitalet undantas från kapitalbeskattning. Utskottet avstyrker också bifall till yrkandet i vpk-motionen att propositionen skall avslås och Annelagstiftningen upphävas.

Skattereduktion för aktieutdelning

Enligt bestämmelser som antogs av riksdagen i december 1980 är fysiska personer och dödsbon berättigade till ett schablonavdrag för utdelning på

svenska börsnoterade aktier och på andelar i svensk aktiefond som till minst två tredjedelar består av sådana aktier. Avdraget, som tillkommit för att stimulera ett ökat sparande i aktier, är utformat som ett avdrag från inkomstskatten. Avdrag medges med 30 % av en skattepliktig utdelning av högst 7 500 kr. för ogift och 15 000 kr. för gifta. Avdraget är således maximerat till 2 250 kr. för ogift och 4 500 kr. för gifta.

I den med anledning av propositionen väckta motionen 2523 begär vpk ett förslag från regeringen att bestämmelserna om skattereduktion för aktieutdelning upphävs. Ett yrkande av rakt motsatt innehåll har ställts av Göthe Knutson m. fl. (m) i motion 912 från den allmänna motionstiden. Motionärerna menar att bestämmelserna om skattereduktion bör gälla också i fråga om utdelning på icke börsnoterade aktier och begär förslag från regeringen om en sådan ändring av bestämmelserna.

Som framgår av vad utskottet tidigare anfört har utskottet tillstyrkt förslaget i propositionen om ett särskilt avdrag för aktieutdelning. Med hänsyn härtill och till vad utskottet i övrigt anfört ovan under avsnittet Avdrag för aktieutdelning m. m. är utskottet inte berett att nu medverka till att bestämmelserna om skattereduktion utvidgas till att avse även utdelning på icke börsnoterade aktier. Det anförda innebär att utskottet avstyrker bifall till yrkandet i vpk-motionen att schablonavdraget för aktieutdelning skall upphävas.

Gåva av aktie

En gåva måste för att vara fri från inkomstskatt vara rent benefic. Gåva från arbetsgivaren jämställs i princip med ersättning för utfört arbete (remuneratorisk gåva). Sådan gåva utgör alltid skattepliktig intäkt för mottagaren och värderas med utgångspunkt i marknadsvärdet.

Undantagna från skatteplikt är i allmänhet sedvanliga gåvor av minneskaraktär från arbetsgivaren, exempelvis klockor, medaljer, smycken e. d. som arbetstagaren får med anledning av lång tids anställning eller särskild högtidsdag.

Eric Rejdnell m. fl. (fp, m, c) anser att gåva av aktie bör jämföras med övriga minnesgåvor vid beskattningen och begär i motion 1196 en utredning i syfte att åstadkomma sådan jämförbarhet.

Den fråga motionärerna tar upp har tidigare prövats av skatteutskottet. Utskottet har därvid – med riksdagens godkännande – ansett sig inte kunna, i strid mot grundläggande principer vid beskattningen, medverka till att gåvor av lätt realiserbara tillgångar, som t. ex. aktier, jämföras med skattefria minnesgåvor. Utskottet vidhåller denna uppfattning och avstyrker således bifall till motion 1196.

Avskrivning av inventarier och byggnader

I inkomstslaget rörelse finns f. n. två system för avskrivning av inventarier, den räkenskapsenliga och den planenliga. Dessa får användas även i inkomstslaget jordbruksfastighet, där det finns en tredje metod, restvärdeavskrivning.

Genom beslut av riksdagen förra våren utmönstras fr. o. m. 1984 års taxering den planenliga avskrivningen ur lagstiftningen. Vid sidan av den räkenskapliga avskrivningen, som utgår från det historiska anskaffningsvärdet, kommer således endast restvärdemetoden att finnas. Tillämpningsområdet för denna metod utvidgas emellertid till att avse även rörelse, och metoden kompletteras med en bestämmelse att nedskrivning till verkligt värde alltid skall berättiga till avdrag.

Egon Jacobsson och Bengt Silfverstrand (båda s) tar i motion 907 upp frågan om avskrivningsreglerna för kommunala bolag som drivs utan enskilt vinstintresse. Sådana bolag bör enligt motionärernas mening ges möjlighet att tillämpa andra avskrivningsregler än de som gäller i dag, detta för att underlätta och säkra tillkomsten av ersättningsanläggningar.

Vad motionärerna närmast synes avse torde vara att de kommunala bolagen skall ha rätt att skriva av på återanskaffningsvärden i stället för på det historiska anskaffningsvärdet.

En förutsättning för tillämpning av den räkenskapsenliga avskrivningsmetoden är att avskrivning sker med utgångspunkt i det historiska anskaffningsvärdet. Vid sidan om den räkenskapsenliga avskrivningen finns, som nämnts, numera bestämmelser om restvärdeavskrivning som får tillämpas även i inkomstslaget rörelse och som – i likhet med den räkenskapsenliga avskrivningen – kompletteras med regler att avskrivning ned till verkligt värde alltid skall berättiga till avdrag.

Enligt utskottets mening bör enhetliga bestämmelser gälla i fråga om företagens avskrivningsmetoder. Någon anledning att införa särskilda regler i fråga om vissa kommunala bolag föreligger inte. Utskottet avstyrker därför bifall till motion 907.

Avdrag för årlig värdeminskning av byggnad beräknas enligt avskrivningsplan till viss procent av anskaffningsvärdet. Procentsatsen för avdraget bestäms efter den tid byggnaden anses kunna utnyttjas. De procentsatser som enligt RSV:s anvisningar i ämnet bör tillämpas för rörelsebyggnader varierar i allmänhet från 1,5 till 5 % av anskaffningsvärdet.

I motion 1574 framhåller Håkan Winberg m. fl. (m) att anläggnings-, byggnads- och uppvärmningskostnader generellt sett är högre i Norrlandslänen än i övriga Sverige. Dessa klimatiskt betingade olikheter bör enligt motionärerna utjämnas genom fördelaktigare avskrivningsregler vid beskattningen, och de begär en översyn av avskrivningsreglerna för fastigheter i Norrlandslänen.

Skattelagstiftningen har endast i begränsad omfattning använts i regionalpolitiskt syfte, och riksdagen – liksom skatteutskottet – har vid upprepade tillfällen i princip gett uttryck åt uppfattningen att regionala skattelättnader från rent tekniska utgångspunkter endast bör komma i fråga i rena undantagsfall. Enligt utskottets mening finns det inte anledning för riksdagen att ompröva denna ståndpunkt. Utskottet är således inte berett att förorda några regionala skattelättnader i form av särskilda avskrivningsregler för Norrlandslänen utan avstyrker bifall till motion 1574.

Pågående arbeten till fast pris

Tidigare saknades uttryckliga regler för hur pågående arbeten i byggnads- eller anläggningsrörelse och hantverks- eller konsultrörelse skulle behandlas i skattehänseende. Genom riksdagsbeslut förra våren infördes emellertid särskilda bestämmelser som anger hur resultatredovisningen skall ske. Dessa skall tillämpas första gången vid 1984 års taxering och innebär att ett system skall gälla för löpande räkning och ett annat för uppdrag till fast pris.

I fråga om pågående arbeten till fast pris skall de direkta kostnaderna aktiveras. Med direkta kostnader avses utgifter för material och insatsvaror samt löner och andra ersättningar till anställda som är verksamma med ett projekt. I fråga om byggnads- och anläggningsarbeten skall aktiveringen avse lägst 85 % av de direkta kostnaderna, medan i hantverks- och konsultverksamhet samtliga direkta kostnader skall aktiveras. Den skattskyldige är emellertid i detta fall berättigad till ett grundavdrag motsvarande högst basbeloppet (f. n. 17 800 kr.). Detta innebär att reserveringsutrymmet i byggnads- och anläggningsrörelse enligt riksdagens beslut kommer att motsvara – förutom eventuell vinst – 15 % av de direkta kostnaderna och samtliga indirekta kostnader, medan motsvarande utrymme för företag som bedriver hantverks- och konsultverksamhet – om man bortser från vinsten – utgör summan av de indirekta kostnaderna och grundavdraget.

Johan Olsson (c) framhåller i motion 1688 att bygghantverksföretagen i princip har samma kostnadsstruktur som byggnadsföretagen, att de vid pågående arbeten till fast pris står samma risk som dessa och att de följaktligen har samma reserveringsbehov. I företag med blandad byggnads- och hantverksrörelse uppkommer – menar motionären – gränsdragningsproblem som taxeringsmyndigheterna torde ha begränsade möjligheter att hantera. Han yrkar därför att hantverksföretagen – i likhet med företag inom byggnads- och anläggningsbranschen – skall få reservera 15 % av kostnaderna för pågående arbeten till fast pris.

Liknande synpunkter och yrkanden framförs av Rune Rydén (m) i motion 1693 och i skrivelser från bl. a. SHIO-Familjeföretagen, Svenska byggnads-entreprenörföreningen och Plåtslageriernas riksförbund.

I samband med att riksdagen förra våren behandlade den proposition som innehöll förslaget om den skattemässiga regleringen av pågående arbeten

avstyrkte utskottet en motion med samma yrkande som motion 1688. Utskottet åberopade därvid att hantverks- och konsultföretagen hade rätt att bokföra a conto-belopp som skuld och dessutom kunde utnyttja möjligheterna till lönebaserad resultatutjämnning. Samma lönekostnader som utgjorde bas för avsättningar till resultatutjämningsfond skulle komma att helt eller delvis ingå i nedlagda kostnader för pågående arbeten, och indirekta kostnader för sådana arbeten behövde inte aktiveras. Mot den bakgrunden och då enligt utskottets mening de indirekta kostnaderna för hantverks- och konsultföretagen kunde beräknas vara relativt höga, fanns det enligt utskottets mening anledning att begränsa dessa företags reserveringsmöjligheter i förhållande till byggnads- och anläggningsföretagen.

I skrivelser som nu getts in till utskottet görs gällande att gränsen mellan å ena sidan byggnads- och anläggningsrörelse och å andra sidan hantverksrörelse är svår att dra. Ren nyproduktion av byggnader förekommer – uppges det – i utpräglat hantverksmässiga former, medan det å andra sidan finns företag inom exempelvis måleri-, el- och vvs-sektorerna som arbetar under förhållandevis hög mekanisering. Ersättningar till underentreprenörer betraktas som en direkt kostnad hos huvudentreprenören. Denne har således möjlighet att göra riskreserveringar för risker som bärs av underentreprenören, medan underentreprenören i sin tur kan komma att förmenas riskreserveringsrätt för sin del av objektet trots att han står samma risker och hans företag har samma kostnadsstruktur som huvudentreprenören.

Utskottet finner de i motionerna och skrivelserna framförda synpunkterna värda beaktande. Om rättvisesynpunkter skall kunna tillgodoses och tillämpningssvårigheter i taxeringsarbetet undvikas bör samma nedskrivningsregler i fråga om pågående arbeten till fast pris gälla inom såväl byggnads- och anläggnings- som hantverksrörelse. Utskottet förordar att punkt 3 a av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen ändras i enlighet härmed. Motionerna 1688 och 1693 är härigenom tillgodosedda.

Inom utskottet har aktualiserats frågan huruvida periodiseringsproblemen för arbeten som utförs till fast pris bör lösas på samma sätt för konsultföretagen som för övriga företag inom byggnadsbranschen. De gränsdragningsproblem som är ett motiv för att jämställa hantverksrörelse med byggnads- och anläggningsrörelse torde kunna uppkomma även när det gäller konsultföretagen. För de rena konsultföretagen torde emellertid den lönebaserade resultatutjämnningen och gällande bestämmelser i övrigt tillgodose ett rimligt reserveringsbehov. Utskottet anser sig därför inte böra förorda någon ändring i fråga om dessa företags möjligheter att skriva ned värdet av pågående arbeten till fast pris.

Enligt utskottets mening bör det ankomma på RSV att vid behov utfärda anvisningar för tillämpning av bestämmelserna om riskreservering.

Representation

Utgifter för representation är att hänföra till omkostnader i förvärvskälla endast om de har omedelbart samband med verksamheten. Avdrag får i det enskilda fallet inte medges med större belopp än som kan anses skäligt. För att vinna en likformig lagtillämpning har riksskatteverket (RSV) angett vissa prisramar för representationsmåltider i samband med affärsförhandlingar. Dessa utgör för kalenderåret 1982 (1983 års taxering) 175 kr. för middag eller supé och 110 kr. för lunch. Enligt beslut av riksdagen under hösten 1980 medges numera inte i något fall avdrag för kostnader för sprit och vin i samband med representation.

Jan Bergqvist och Lennart Pettersson (båda s) kritiserar i motion 1674 rätten till representationsavdrag, som enligt deras mening grovt missbrukas och leder till orättvisor vid taxeringen. Motionärerna yrkar att de nuvarande prisramarna tills vidare lämnas oförändrade.

I den proposition (1980/81:68) som innehöll förslaget om förbud mot avdrag för sprit och vin i samband med representation uttalade departementschefen att han för sin del ansåg representationskostnader även i fortsättningen böra behandlas som driftkostnader och vara i princip avdragsgilla. Riksdagen biföll propositionen och godkände således detta uttalande.

Genom den av riksdagen beslutade begränsningen av rätten till avdrag för representation torde riskerna för det av motionärerna påtalade missbruket av avdragsrätten ha minskat. En garanti härför utgör också skattedomstolarnas restriktiva tillämpning av bestämmelserna. Med hänsyn härtill och då de av RSV utfärdade normalbeloppen för representation med hänsyn till kostnadsutvecklingen under senare år måste anses mycket måttliga avstyrker utskottet bifall till motion 1674 yrkande 2.

Pensionsförsäkring

Nuvarande regler i fråga om egenföretagares pensionsförsäkringspremier innebär att den som driver rörelse eller jordbruk utan förmedling av aktiebolag eller ekonomisk förening (egenföretagare) får göra avdrag för pensionsförsäkringspremier i form av allmänt avdrag. Härigenom kommer hela inkomsten av förvärvskällan, även den del som används för att betala premier för egenföretagarens pensionering, att utgöra underlag för egenavgifter. Om verksamheten däremot bedrivs genom aktiebolag eller ekonomisk förening, utgör bolagets kostnader för pensionering av en anställd – även en anställd som är huvudaktieägare – inte underlag för arbetsgivaravgifter. Dessa skillnader medför – vid lika förhållanden i övrigt – att underlaget för socialförsäkringsavgifter blir högre för egenföretagare än för den som bedriver sin verksamhet genom t. ex. ett aktiebolag.

I syfte att undanröja denna olikhet, som motionärerna anser vara en

orättvisa, begär Rolf Clarkson m. fl. (m) i motion 1179 och förste vice talmannen Ingegerd Troedsson m. fl. (m) i motion 1205 förslag om en författningsändring av innebörd att egenföretagares kostnader för egen pensionsförsäkring blir avdragsgill kostnad i förvärvskälla.

Den av motionärerna aktualiserade frågan behandlades av utredningen om beskattning av tjänstepensioner i dess betänkande (Ds B 1978:13) Avdragsrätt för utländska pensionsförsäkringspremier m. m. Utredningen konstaterade därvid att det förhållandet att en egenföretagare får göra avdrag för premie för pensionsförsäkring avseende sin egen pensionering som allmänt avdrag, medan arbetsgivare i övrigt skall göra avdraget i förvärvskälla, i allmänhet medför att avgifterna blir högre för egenföretagaren än för den som exempelvis driver verksamheten i aktiebolagsform och att skillnaderna ökar med stigande inkomst. En ändring av nuvarande regler skulle – menade utredningen – bidra till att öka neutraliteten i beskattningshänseende mellan verksamheter som bedrivs i skilda företagsformer.

I proposition 1979/80:68 om vissa ändringar i beskattningsreglerna för pensionsförsäkringar konstaterade departementschefen – i likhet med utredningen – att en överflyttning av avdraget skulle medföra ökad neutralitet mellan olika företagsformer. Han ansåg sig emellertid för tillfället inte beredd att tillstyrka någon ändring av bestämmelserna och hänvisade i sammanhanget till att en överflyttning – förutom besvärande skattetekniska och administrativa problem – skulle kunna leda till minskade socialförsäkringsförmåner för många egenföretagare i vanliga inkomstlägen och samtidigt ett betydande avgiftsbortfall för det allmänna.

Utskottet konstaterar inledningsvis att utskottet i olika sammanhang gett uttryck åt uppfattningen att en företagare bör beskattas för sin inkomst enligt regler som så långt möjligt ger lika resultat oavsett företagsform. Riksdagen har också under senare år i syfte att åstadkomma sådan likabehandling genomfört ändringar i beskattningsreglerna som innebär att egenföretagares avdrag för vissa kostnader skall medges som avdrag i förvärvskälla i stället för som allmänt avdrag.

Enligt utskottets mening har den i motionerna aktualiserade frågan numera kommit i delvis ett annat läge, sedan den övre gränsen vid beräkning av ATP-avgift slopats. Utskottet vill också erinra om att riksdagen i höstas beslutat ersätta egenföretagares schablonavdrag för egenavgifter i förvärvskällorna jordbruksfastighet och rörelse med en rätt till avdrag för belopp som i den skattskyldiges bokföring avsätts för att täcka de på beskattningsåret belöpande egenavgifterna. Avdraget återförs till beskattning påföljande år, då den skattskyldige erhåller avdrag för såväl de faktiskt påförda egenavgifterna som den avsättning som avser beräknade avgifter för detta år.

Såvitt utskottet kan bedöma har de skäl av statsfinansiell och administrativ art som tidigare åberopats mot att omkonstruera avdraget för pensionsförsäkringspremier till ett avdrag i förvärvskällan genom dessa riksdagsbeslut – i vart fall delvis – bortfallit. Det finns alltså enligt utskottets mening skäl att nu

ompröva frågan om egenföretagares avdrag för kostnader för pensionsförsäkring. Målet bör därvid vara att samma regler skall gälla för egenföretagare som för anställda. Vad utskottet nu anfört bör ges regeringen till känna. Motionerna får härigenom anses besvarade.

Lön till barn m. m.

Löner och andra ersättningar till anställd personal är avdragsgilla vid taxeringen. För att lön till eget barn skall vara avdragsgill krävs emellertid att barnet fyllt 16 år senast den 1 november året före taxeringsåret och att lönen är marknadsmässig. Något krav på att lönen skall ha uppgått till viss minsta storlek eller att barnet skall ha varit hemmavarande ställs däremot inte.

Motionären bakom motion 1206, Knut Wachtmeister (m), anser att man – i syfte att ge fler ungdomar möjlighet att få arbete i föräldrarnas företag och därmed minska ungdomsarbetslösheten – bör sänka åldersgränsen till 15 år.

Utskottet vill med anledning av detta yrkande erinra om att fåmansföretagens skatteförhållanden är föremål för överväganden inom företagsskattekommittén. I avvaktan på resultatet av dessa överväganden är utskottet inte berett medverka till den i motionen begärda författningsändringen.

Vad härefter angår den av Gullan Lindblad m. fl. (m) i motion 2305 aktualiserade frågan om ändringar av skattreglerna för fåmansföretag i syfte att skapa rättvisa mellan egenföretagare och anställda när det gäller vissa förmåner och avdrag är också det ett spörsmål som faller inom företagsskattekommitténs utredningsuppdrag. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att utskottet i sitt betänkande SkU 1981/82:60 – ännu inte behandlat av riksdagen – med anledning av en motion i ännu begärt en parlamentarisk utredning angående de skattefria förmånerna i inkomstslaget tjänst. Utskottet avstyrker bifall även till denna motion.

Arbetsrättsligt skadestånd

Vid beräkning av inkomsten från särskild förvärvskälla skall från bruttointäkterna avräknas alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande. Skadestånd som utgått på grund av brott mot ett i en skattskyldigs förvärvsverksamhet ingånget avtal har i praxis så gott som regelmässigt bedömts som driftkostnad och därför ansetts utgöra en i verksamheten avdragsgill utgift.

I partimotionen 1624 (s) yrkas att arbetsrättsliga skadestånd inte skall vara avdragsgilla vid taxeringen. Motionärerna menar att det förhållandet att en arbetsgivare tillåts göra avdrag för allmänna skadestånd som om de skulle vara en normal kostnad för verksamhetens bedrivande väcker oro för att sanktionssystemet blir utan verkan.

Frågan om förbud mot avdrag för arbetsrättsligt skadestånd prövades av riksdagen förra våren. Skatteutskottet avstyrkte då bifall till en motion i ämnet med hänvisning bl. a. till att skadestandsfrågorna i det arbetsrättsliga sanktionssystemet var föremål för uppmärksamhet inom nya arbetsrättskommittén och till att skadestandsfrågorna enligt utskottets mening hade nära samband med ett avdragsförbud.

Resultatet av kommitténs arbete föreligger ännu inte, varför utskottet avstyrker bifall till motion 1624.

Odlingskonto

Sven Munke och Ingvar Eriksson (båda m) har i motion 1687 ånyo aktualiserat frågan om ett särskilt odlingskonto för grönsaksodlare. De anser att frågan om ett sådant konto snarast bör utredas.

Även detta spörsmål prövades förra våren av riksdagen som då – i enlighet med skatteutskottets hemställan (SkU 1980/81:25) – avvisade ett motionsyrkande av samma innehåll med hänvisning bl. a. till att riksdagen borde avvakta resultatet av skördeskadeskyddsutredningens arbete innan ställning togs till frågan om kontoavsättning för grönsaksodlare. Den i motionen aktualiserade frågan tas enligt vad utskottet erfarit upp av trädgårdsnäringsutredningen, som väntas avlämna ett betänkande inom kort.

Något skäl för riksdagen att nu inta en annan ståndpunkt i denna fråga föreligger inte. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till motion 1687.

Investeringsavdrag

Riksdagen antog i höstas ett nytt system för investeringsavdrag för inventarier. Tidigare fick sådant avdrag ske med 20 % av anskaffningsvärdet exkl. mervärdeskatt vid beräkning av den i deklarationen redovisade nettointäkten av jordbruksfastighet eller rörelse. Enligt de nya reglerna får avdrag göras med 10 % av anskaffningsvärdet exkl. mervärdeskatt i samband med redovisningen av sådan skatt. Det nya investeringsavdraget är tidsbegränsat och gäller till utgången av år 1982.

Sådana inventarier som hör till gruppen motordrivna fordon och släpfordon har undantagits från investeringsavdrag. Avdrag medges dock för släpvagnar som används i jordbruksdrift.

Kerstin Ekman m. fl. (fp) framhåller i motion 703 att investeringsavdrag bör kunna medges också för husvagnar som används i uthyrningsverksamhet. Motionärerna menar att en sådan avdragsrätt skulle kunna få en näringspolitisk betydelse som ett stöd för företag med anknytning till turistnäringen och därigenom medverka till att förbättra det svenska turistnätot.

Utskottet har tidigare haft att ta ställning till frågan om utvidgningar av rätten till investeringsavdrag och därvid bl. a. konstaterat att sådana utvidgningar kan komma att leda till krav från andra grupper på liknande förmåner. Den särregel som gäller i fråga om släpvagnar i jordbruksdrift

tillkom i syfte att undanröja vissa oklarheter om vilka typer av fordon som på grund av sin huvudsakliga funktion borde berättiga till investeringsavdrag. Något motsvarande skäl att utvidga investeringsavdraget till husvagnar i uthyrningsverksamhet föreligger inte, och utskottet avstyrker följaktligen bifall till motion 703.

Investeringsavdraget är som tidigare nämnts knutet till mervärdesskatteredovisningen. Avdrag får göras i deklaration för den redovisningsperiod under vilken inventariet levererades.

Göte Jonsson och Sten Svensson (båda m) anser det principiellt föga tilltalande att stora grupper näringsidkare, genom att de inte är med i mervärdesskattesystemet, avskärs från den stimulansmöjlighet som investeringsavdraget innebär. Motionärerna yrkar därför i motion 1680 att regeringen förelägger riksdagen förslag att även icke mervärdesskatteskyldiga och endast partiellt mervärdesskatteskyldiga skall omfattas av lagstiftningen.

Syftet med att samordna investeringsavdraget med mervärdesskatteuppbörden har varit att få ett effektivare styrmedel och en stimulans som ger en snabbare effekt för företagen än det tidigare avdraget. I ett system med ett mervärdesskatteanknutet investeringsavdrag är det – som också departementschefen framhöll i propositionen med förslaget till det nya avdraget – naturligt att begränsa kretsen avdragsberättigade till dem som är redovisningsskyldiga till mervärdesskatt. En utvidgning av avdragsmöjligheten till andra företag skulle uppenbarligen leda till administrativt merarbete. Härtill kommer att behovet av investeringsstimulanser för andra än dem som är redovisningsskyldiga till mervärdesskatt torde vara begränsat.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 1680.

Mervärdesskatten redovisas för perioder om en kalendermånad, två kalendermånader, halvt eller helt beskattningsår. Investeringsavdrag medges inte för inventarier för vilka anskaffningsvärdet under en redovisningsperiod om två kalendermånader inte uppgår till sammanlagt minst 2 000 kr. Omfattar redovisningsperioden annan tid skall detta belopp justeras i motsvarande mån. För den som redovisar mervärdesskatt en gång i månaden utgör minimibeloppet 1 000 kr., för halvårsredovisaren 6 000 kr. och för den som har årsredovisning 12 000 kr.

Olle Grahn (fp) gör i motion 902 gällande att en person med två månaders redovisningsperiod får rätt till investeringsavdrag med ett belopp som i kronor räknat är sex gånger lägre än den som har årsredovisning av mervärdesskatt. Vad motionären i själva verket avser torde vara att en skattskyldig med årsredovisning måste investera sex gånger mer än tvåmånadersredovisaren för att få rätt till avdrag.

Utskottet anser det inte minst av administrativa skäl naturligt att det för rätt till avdrag skall krävas en investering av viss minsta omfattning. Eftersom

investeringsavdraget är mervärdeskattcanknutet är det enligt utskottets mening också naturligt att bestämma minimibeloppet med utgångspunkt i redovisningsperiodens längd. Med hänsyn härtill och då investeringskravet ligger på en låg nivå avstyrker utskottet motionen.

Investeringsreserv m. m.

Enligt en lag om allmän investeringsreserv, som antogs av riksdagen under våren 1979 och som tillämpades första gången i fråga om beskattningsår för vilket taxering i första instans skedde år 1980, är fysisk person med inkomst av jordbruksfastighet eller av rörelse berättigad till avdrag för belopp som avsätts till allmän investeringsreserv. Avdrag medges med lägst 10 000 kr. och högst 50 % av nettointäkten av förvärvskällan före avsättningen.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, arbetsmarknadsstyrelsen, kan besluta att investeringsreserv och allmän investeringsfond får tas i anspråk för vissa särskilt angivna ändamål. F. n. gäller att företag får utnyttja sina investeringsreserver och investeringsfonder för bl. a. byggnads- och maskininvesteringar. Frisläppet gäller i fråga om investeringsreserv avsättningar t. o. m. 1980 års bokslut och i fråga om investeringsfond avsättningar t. o. m. 1981 års bokslut.

Johan Olsson m. fl. (c) yrkar i motion 1689 att riksdagen skall ge regeringen till känna att investeringsreserverna bör få tas i anspråk samtidigt och på samma villkor som de allmänna investeringsfonderna.

Som tidigare nämnts ankommer det på regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, arbetsmarknadsstyrelsen att besluta om frisläpp av de allmänna investeringsreserverna. Enligt utskottets mening kan det – mot bakgrund av att de allmänna investeringsreserverna är en relativt ny företeelse i den svenska skattelagstiftningen – finnas anledning att iaktta viss försiktighet när det gäller beslut om ianspråktagande. Utskottet vill också erinra om att hela investeringsreserven kan – utan beslut om frisläpp – fritt disponeras redan efter en treårsperiod, medan en allmän investeringsfond är bunden i fem år och därefter kan disponeras endast till 30 %.

På grund av det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 1689.

Allmän investeringsfond får tas i anspråk för att bestrida kostnader avsedda att främja avsättningen utomlands av varor som tillverkas här i riket.

Rune Torwald och Kerstin Andersson i Hjärtum (båda c) anser att investeringsfonderna bör få användas för marknadsföring även här i riket och begär i motion 165 lagändring av den innebörden.

Rätten att ta i anspråk investeringsfondsmedel för att bestrida kostnader för marknadsföring utomlands har tillkommit på grund av att sådan marknadsföring ofta medför särskilda finansiella påfrestningar. Några skäl att medge frisläpp för vid taxeringen avdragsgilla kostnader för marknadsföring i Sverige anser utskottet inte föreligga, och utskottet avstyrker följaktligen bifall till motionen.

Bolagsskatt

Aktiebolag är f. n. skyldiga att erlægga statlig inkomstskatt med 40 % av den beskattningsbara inkomsten. Det kommunala skatteuttaget varierar mellan kommunerna på samma sätt som för fysiska personer och ligger f. n. på i genomsnitt 30 kr. per skattekrona. Eftersom kommunalskatten är avdragsgill vid den statliga taxeringen blir den totala bolagsskatten omkring 58 %.

Stig Josefson m. fl. (c) begär i motion 499 förslag om införande av en enhetlig skattesats. Motionärerna ifrågasätter från skilda utgångspunkter lämpligheten av en uppdelning på en statlig och en rörlig kommunal skatt och pekar på att företagsskatteberedningen i sitt slutbetänkande uttalat sig för ett slopande av den kommunala beskattningen och föreslagit en fast skattesats om 55 %.

I enlighet med förslag i proposition 1981/82:100 bilaga 2 punkt B 2 har riksdagen nyligen beslutat att beskattningsunderlaget från juridiska personer skall reduceras helt för landstingskommuner och till 40 % för kommuner. Det därefter erhållna underlaget reduceras med 1 % för både landsting och kommuner. De kommuner och landsting som drabbas särskilt hårt av åtgärderna skall erhålla särskild kompensation med 300 milj. kr. Riksdagen har vidare beslutat att en särskild expertgrupp skall få i uppdrag att utarbeta förslag till en permanent konstruktion av indragningen liksom till mer verksamma metoder att motverka kommunala skattehöjningar.

Utskottet kan ha förståelse för de i motionen framförda synpunkterna på en enhetlig statlig bolagsskatt. Ett ställningstagande till motionärernas yrkande bör emellertid anstå i avvaktan på resultatet av den särskilda expertgruppens överväganden. Utskottet avstyrker därför bifall till motion 499.

Lagförslagen

Utskottet har i det föregående tillstyrkt bifall till den föreslagna ändringen av 4 § lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt. Förslag om ändring av detta lagrum har också lagts fram i proposition 1981/82:210 om vissa ändringar i reglerna för värdering av fastigheter vid arvs- och gåvobeskattningen m. m. Den författningsmässiga regleringen av 4 § förmögenhetsskattelagen bör därför anstå till behandlingen av proposition 210.

Utskottets ställningstagande i fråga om pågående arbeten till fast pris föranleder som tidigare nämnts en ändring av punkt 3 a av anvisningarna till 41 § KL.

Mot de delar av propositionen som utskottet inte tagit upp till särskild behandling har utskottet inte funnit anledning till erinran.

Hemställan

Utskottet hemställer

Risckapital

1. *beträffande dubbelbeskattning av aktieutdelning*
att riksdagen med bifall till proposition 1981/82:191 och med avslag på motionerna 1981/82:2300 yrkande 2, 1981/82:2522 yrkande 2 och 1981/82:2523 yrkande 1 antar det vid propositionen fogade förslaget till lag om avdrag för utdelning på icke börsnoterade aktier.
2. *beträffande Annell-lagen*
att riksdagen avslår motion 1981/82:2523 yrkande 3.
3. *beträffande skattereduktion för aktieutdelning*
att riksdagen avslår motionerna 1981/82:912 och 1981/82:2523 yrkande 4.
4. *beträffande kapitalbeskattning av arbetande kapital*
att riksdagen med avslag på motionerna 1981/82:2300 yrkande 1, 1981/82:2304, 1981/82:2515, 1981/82:2521, 1981/82:2522 yrkande 1 och 1981/82:2523 yrkande 2 godkänner de i propositionen angivna riktlinjerna för värdering av aktier i icke börsnoterade företag.

Gåva av aktie

5. *beträffande gåva av aktie*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1196.

Avskrivning

6. *beträffande vissa kommunala bolag*
att riksdagen avslår motion 1981/82:907.
7. *beträffande värdeminskingsregler i Norrland*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1574.

Pågående arbeten

8. *beträffande pågående arbeten*
att riksdagen med anledning av motionerna 1981/82:1688 och 1981/82:1693 antar följande som utskottets förslag betecknade

Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att punkt 3 a av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

Anvisningar
till 41 §¹

3 a. I fråga om skattskyldiga, som bedriver byggnads- eller anläggningsrörelse eller hantverks- eller konsultrörelse, godtas den i räkenskaperna gjorda redovisningen av pågående arbeten vid inkomsttaxeringen om redovisningen inte står i strid med bestämmelserna i denna anvisningspunkt. Utförs de pågående arbetena på löpande räkning gäller bestämmelserna i tredje, åttonde och nionde styckena. Beträffande arbeten, som utförs till fast pris, gäller bestämmelserna i fjärde-nionde styckena. Enskild näringsidkare, i vars verksamhet den årliga bruttoomsättningssumman normalt understiger ett gränobelopp som motsvarar 20 gånger det basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring som gäller under den sista månaden av räkenskapsåret, får tillämpa bestämmelserna för arbeten som utförs på löpande räkning även i fråga om arbeten som utförs till fast pris.

3 a. I fråga om skattskyldiga, som bedriver byggnads-, hantverks- eller anläggningsrörelse eller konsultrörelse, godtas den i räkenskaperna gjorda redovisningen av pågående arbeten vid inkomsttaxeringen om redovisningen inte står i strid med bestämmelserna i denna anvisningspunkt. Utförs de pågående arbetena på löpande räkning gäller bestämmelserna i tredje, åttonde och nionde styckena. Beträffande arbeten, som utförs till fast pris, gäller bestämmelserna i fjärde-nionde styckena. Enskild näringsidkare, i vars verksamhet den årliga bruttoomsättningssumman normalt understiger ett gränobelopp som motsvarar 20 gånger det basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring som gäller under den sista månaden av räkenskapsåret, får tillämpa bestämmelserna för arbeten som utförs på löpande räkning även i fråga om arbeten som utförs till fast pris.

Ett arbete ----- fast pris.

Värdet av --- under beskattningsåret.

Värdet av pågående arbeten som utförs till fast pris såvitt gäller byggnads- eller anläggningsrörelse, tas upp till lägst ett belopp motsvarande 85 procent av de vid beskattningsårets utgång nedlagda direkta kostnaderna avseende de arbeten för vilka slutlig resultatredovisning då inte har skett. I fråga om hantverks- eller konsultrörelse får värdet av pågående arbeten, som utförs till fast pris, tas upp till lägst ett belopp

Värdet av pågående arbeten som utförs till fast pris får, såvitt gäller byggnads-, hantverks- eller anläggningsrörelse, tas upp till lägst ett belopp motsvarande 85 procent av de vid beskattningsårets utgång nedlagda direkta kostnaderna avseende de arbeten för vilka slutlig resultatredovisning då inte har skett. I fråga om konsultrörelse får värdet av pågående arbeten, som utförs till fast pris, tas upp till lägst ett belopp

¹ Senaste lydelse 1981:1202.

Nuvarande lydelse

motsvarande samtliga vid beskattningsårets utgång nedlagda direkta kostnader avseende de arbeten för vilka slutlig resultatredovisning då inte har skett. Från sistnämnda värde får avdrag åtnjutas med högst ett belopp motsvarande det basbelopp som gäller under den sista månaden av räkenskapsåret, dock inte med högre belopp än som svarar mot de direkta kostnaderna. Har den skattskyldige erhållit ersättning för arbete, som avses i detta stycke, skall beloppet inte redovisas som intäkt utan som en skuld till den för vars räkning arbetet utförs.

Som direkt ----- i bolaget.

Uppgår värdet av pågående arbeten i byggnads- eller anläggningsrörelse till lägre belopp än medeltalet av värdena av sådana arbeten vid utgången av de två närmast föregående beskattningsåren (jämförelseåren), får värdet av pågående arbeten vid beskattningsårets utgång tas upp till lägst ett belopp motsvarande skillnaden mellan värdet av pågående arbeten vid nämnda tidpunkt och 15 procent av jämförelseårens medeltalsvärden. Blir skillnaden negativ får bestämmelserna i de två sista meningarna av punkt 2 sjätte stycket tillämpas.

Har den skattskyldige åtagit --- som skäligt.

Har den skattskyldige i --- eller faktureras.

Kan den ----- jämkas nedåt.

Utskottets förslag

motsvarande samtliga vid beskattningsårets utgång nedlagda direkta kostnader avseende de arbeten för vilka slutlig resultatredovisning då inte har skett. Från sistnämnda värde får avdrag åtnjutas med högst ett belopp motsvarande det basbelopp som gäller under den sista månaden av räkenskapsåret, dock inte med högre belopp än som svarar mot de direkta kostnaderna. Har den skattskyldige erhållit ersättning för arbete, som avses i detta stycke, skall beloppet inte redovisas som intäkt utan som en skuld till den för vars räkning arbetet utförs.

Uppgår värdet av pågående arbeten i byggnads-, *hanterverks-* eller anläggningsrörelse till lägre belopp än medeltalet av värdena av sådana arbeten vid utgången av de två närmast föregående beskattningsåren (jämförelseåren), får värdet av pågående arbeten vid beskattningsårets utgång tas upp till lägst ett belopp motsvarande skillnaden mellan värdet av pågående arbeten vid nämnda tidpunkt och 15 procent av jämförelseårens medeltalsvärden. Blir skillnaden negativ får bestämmelserna i de två sista meningarna av punkt 2 sjätte stycket tillämpas.

Denna lag träder i kraft fyra veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling, och tillämpas första gången vid 1984 års taxering.

Representation

9. *beträffande representation*

att riksdagen avslår motion 1981/82:1674, yrkande 2.

Egenföretagares pensionsförsäkring

10. *beträffande egenföretagares pensionsförsäkring*

att riksdagen med anledning av motionerna 1981/82:1179 och 1981/82:1205 ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Lön till barn m.m.

11. *beträffande lön till barn m. m*
att riksdagen avslår
a. motion 1981/82:1206,
b. motion 1981/82:2305.

Arbetsrättsligt skadestånd

12. *beträffande arbetsrättsligt skadestånd*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1624,

Odlingskonto

13. *beträffande odlingskonto*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1687,

Investeringsavdrag

14. *beträffande husvagnar*
att riksdagen avslår motion 1981/82:703,
15. *beträffande utvidgning av avdragsrätten*
att riksdagen avslår
a. motion 1981/82:902,
b. motion 1981/82:1680,

Investeringsreserv

16. *beträffande investeringsreserv*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1689,

Investeringsfond

17. *beträffande investeringsfond*
att riksdagen avslår motion 1981/82:165,

Bolagsskatt

18. *beträffande bolagsskatt*
att riksdagen avslår motion 1981/82:499.

Stockholm den 29 april 1982

På skatteutskottets vägnar
ERIK WÄRNBERG

Närvarande: Erik Wärnberg (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Wilhelm Gustafsson (fp), Rune Carlstein (s), Tage Sundkvist (c), Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m)*, Bo Forslund (s)*, Olle Grahn (fp), Egon Jacobsson (s), Anita Johansson (s)*, Bo Södersten (s)*, Kerstin Andersson i Hjärtum (c)* och Arne Svensson (m)*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

1. Dubbelbeskattning av aktieutdelning och kapitalbeskattning av arbetande kapital (mom. 1 och 4)

Knut Wachtmeister, Bo Lundgren och Arne Svensson (alla m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Förslaget i" och slutar med "Annellagstiftningen upphävas." bort ha följande lydelse:

Småföretagens förmåga att locka till sig riskkapital är beroende av deras möjligheter att lämna utdelning på satsat kapital. En förutsättning för att ett företag skall kunna lämna utdelning är i sin tur att dubbelbeskattningen lindras. Mot den bakgrunden är förslaget om ett schablonavdrag för utdelning på icke börsnoterade aktier välkommet. Mot förslaget kan emellertid riktas kritik i flera avseenden. Den absoluta beloppsspärren på 700 000 kr. innebär – som motionärerna i motion 2522 framhåller – att de något större företagen inte kommer att ha möjlighet att utnyttja avdraget fullt ut, medan den relativa spärren vid 15 % av aktiekapitalet för mindre företag med lågt aktiekapital kommer att innebära att en icke oväsentlig del av utdelningen inte kan räknas in i avdragsbeloppet.

Enligt utskottets mening får förslaget i propositionen ses som ett provisorium. På sikt är det angeläget att dubbelbeskattningen av aktievinster slopas helt för både börsnoterade och icke börsnoterade aktiebolag. Detta har också kraftigt understrukits av näringslivets representanter vid remissbehandlingen av bl. a. STU-rapporten. Utskottet, som tillstyrker bifall till motion 2522 i denna del, förutsätter således att riksdagen i det fortsatta reformarbetet ägnar frågan om dubbelbeskattningen av aktievinster särskild uppmärksamhet.

Vad utskottet nu anfört bör ges regeringen till känna. Genom utskottets ställningstagande, som innebär avslag på vpk-motionärernas yrkande om avslag på propositionen och om Annellagens upphävande, får yrkandet i motion 2300 yrkande 2 anses vara tillgodosett.

Vad härefter angår frågan om beskattning av det i små och medelstora företag arbetande kapitalet måste det enligt utskottets mening anses beklagligt att departementschefen inte ansett det lämpligt att i detta sammanhang lägga ett förslag i denna fråga.

Företagsskattekommittén har undersökt olika beskattningsmodeller i syfte att bryta kapitalbeskattningens negativa effekter på näringslivet och därvid kommit fram till att den bästa lösningen härvidlag är att i princip helt undanta arbetande kapital i mindre och medelstora företag från förmögenhetsbeskattning. Utskottet delar denna uppfattning och vill understryka att den kritik som framförts mot kommitténs förslag i stor utsträckning gällt dess tekniska utformning och mindre rört sig om invändningar i sak.

Utskottet tillstyrker med det anförda yrkandet i motion 2522 om slopande av kapitalbeskattningen såvitt avser förmögenhetsskatten. Härigenom är också motsvarande yrkanden i motionerna 2300, 2304, 2515 och 2521 tillgodosedda. Utskottet avstyrker vpk-yrkandet i motion 2523 om avslag på propositionen, som utskottet tillstyrker i avvaktan på att förslag om slopande av kapitalbeskattningen av arbetande kapital kan föreläggas riksdagen.

dels att utskottet bort hemställa

under mom. 1

att riksdagen med bifall till proposition 1981/82:191 och motion 1981/82:2522 yrkande 2, med anledning av motion 1981/82:2300 yrkande 2 samt med avslag på motion 1981/82:2523 yrkande 1

- a. antar det vid propositionen fogade förslaget till lag om avdrag för utdelning på icke börsnoterade aktier,
- b. ger regeringen till känna vad utskottet anfört om dubbelbeskattning av aktieutdelning,

under mom. 4

att riksdagen med anledning av motionerna 1981/82:2300 yrkande 1, 1981/82:2304, 1981/82:2515, 1981/82:2521 och 1981/82:2522, yrkande 1 samt med avslag på motion 1981/82:2523 yrkande 2

- a. godkänner de i propositionen angivna riktlinjerna för värdering av aktier i icke börsnoterade bolag,
- b. hos regeringen begär förslag om slopande av förmögenhetsbeskattningen av arbetande kapital i små och medelstora företag.

2. Arbetsrättsligt skadestånd (mom. 12)

Erik Wärnberg, Rune Carlstein, Hagar Normark, Bo Forslund, Egon Jacobsson, Anita Johansson och Bo Södersten (alla s) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 20 som börjar med "Frågan om" och slutar med "motion 1624." bort ha följande lydelse:

Skatteutskottet behandlade förra våren i sitt betänkande SkU 1980/81:55 en motion med samma yrkande som motion 1624. Av ett över motionen

avgivet yttrande från arbetsmarknadsutskottet, fogat som bilaga till skatteutskottets betänkande, framgår att huvudsyftet med det allmänna skadeståndet i det arbetsrättsliga sanktionssystemet är att upprätthålla respekten för lag och avtal. Det primära är således den preventiva funktionen.

Mot den bakgrunden kan det enligt skatteutskottets mening inte anses rimligt att ett arbetsrättsligt skadestånd skall ha karaktären av driftkostnad enligt 29 § KL. Utskottet anser det i stället naturligt att jämställa sådant skadestånd med böter, viten och andra liknande sanktionsavgifter, vilka enligt 20 % KL utgör inte avdragsgill kostnad i förvärvskälla.

Utskottet tillstyrker följaktligen bifall till motionen.

dels att utskottet under mom. 12 bort hemställa
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1624 antar följande
som reservanternas förslag betecknade

Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att 20 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan angivna lydelse:

Nuvarande lydelse

Reservanternas förslag

20 §

Vid beräkningen ----- 43 § 3 mom.

Avdrag får ----- enligt 36 §:

allmänna skadestånd enligt lagen (1939:727) om förbud mot uppsägning eller avskedande av arbetstagare med anledning av värnpliktstjänstgöring, m. m., lagen (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt, lagen (1970:943) om arbetstid m. m. i hushållsarbete, lagen (1972:650) om rätt till ledighet och lön vid deltagande i svenskundervisning för invandrare, lagen (1974:12) om anställningsskydd, lagen (1974:358) om facklig förtroendemanns ställning på arbetsplatsen, lagen (1974:981) om arbetstagares rätt till ledighet för utbildning, lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet, semesterlagen (1977:480), arbetsmiljölagen (1977:1160), lagen (1978:410) om rätt till ledighet för vård av barn, m. m., lagen (1979:1118) om jämställdhet mellan kvinnor och män i

Nuvarande lydelse

Reservanternas förslag

arbetslivet och lagen (1979:1184) om rätt till ledighet för vissa föreningsuppdrag inom skolan m. m.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och skall tillämpas första gången vid 1984 års taxering.

Särskilt yttrande

Erik Wårnberg, Rune Carlstein, Hagar Normark, Bo Forslund, Egon Jacobsson, Anita Johansson och Bo Södersten (alla s) anför:

En grundprincip i det svenska skattesystemet är att skatt skall utgå efter bärkraft och att taxeringarna skall vara rättvisa och likformiga. Det är enligt vår uppfattning inte rimligt att göra genomgripande reformer inom vissa områden av skattesystemet utan en noggrann analys av dessa reformers effekter på beskattningen i övrigt, på statsinkomsterna och på fördelningspolitiken.

I propositionen behandlas i huvudsak två frågor, dubbelbeskattningen av aktievinster och beskattningen av det i ett företag arbetande kapitalet.

I dubbelbeskattningen av utdelad vinst föreslås betydande lättnader i form av ett schablonavdrag för aktieutdelning. Vidare föreslås vissa lättnader i förmögenhetsbeskattningen av aktier i alla rörelsedrivande, icke börsnoterade aktiebolag. Med anledning av ett av företagsstattekommittén framlagt förslag av innebörd att det arbetande kapitalet i mindre och medelstora företag skall undantas från förmögenhetsbeskattning framhåller departementschefen att det kan finnas anledning att åter ta upp förmögenhetsbeskattningen till behandling i samband med att kommittén redovisar sina överväganden om arvs- och gåvobeskattningen.

Under senare år har gjorts genomgripande ändringar av inkomst- och förmögenhetsbeskattningen av vilka åtskilliga varit ägnade att väsentligt förbättra företagets likviditet. Framtida lättnader i beskattningen av företagsförmögenhet bör enligt vår uppfattning inte ske utan mycket tungt vägande skäl. Redan i dag gäller regler som de facto medför att betydande delar av företagskapitalet inte blir föremål för någon förmögenhetsskatt. Vi vill i sammanhanget särskilt erinra om de bestämmelser om reducering av substansvärdet av i jordbruk eller rörelse nedlagd förmögenhet som antogs av riksdagen 1977 och som numera – efter författningsändring 1981 – torde innebära att även betydande passiva förmögenhetsinnehav undgår beskattning. Vi vill särskilt understryka att de förmögenhetsskattelättnader som nu föreslås i propositionen och som kan antas även framdeles komma att aktualiseras av de borgerliga partierna kommer inte bara små och medelstora utan samtliga icke börsnoterade företag till godo. En ökad omfördelning av skattebördan från företag till enskilda kan leda till konsekvenser som från fördelnings- och rättvisesynpunkt ter sig utmanande.

Med det anförda har vi velat markera att vi i princip anser förmögenhets-skatten vara ett olämpligt näringspolitiskt instrument. Ansträngningarna måste i stället inriktas på en så långt möjligt likformig värdering av förmögenhetstillgångar oavsett hur de är placerade. Eljest skapar man betydande orättvisor mellan olika förmögenhetsägare men också mellan företagare och anställda.

Vi delar i princip de borgerliga ledamöternas uppfattning att de små företagens verksamhet bör stimuleras och vi är också medvetna om att svårigheter i vissa fall kan uppkomma då en företagare tvingas betala förmögenhetsskatt genom löneuttag. Mot den bakgrunden har vi ansett oss böra godta de i propositionen framlagda förslagen utom på en punkt.

Socialdemokraterna har i en partimotion 1981/82:1691 – väckt under den allmänna motionstiden i år – yrkat att rätten till skattereduktion för aktieutdelning skall avskaffas. Yrkandet har avstyrkts av skatteutskottets borgerliga majoritet (betänkande SkU 1981/82:58), och socialdemokraterna i utskottet har reserverat sig mot beslutet.

Med hänsyn till att frågan om skattereduktion inte närmare behandlas i proposition 1981/82:191 har vi inte ansett det påkallat att i detta sammanhang ånyo väcka motion i ämnet. Vi vill emellertid markera att vi vid voteringen i kammaren kommer att stödja yrkandet 4 i vpk-motionen 2523 (mom. 3).